

Анвору манасик

05:00 / 16.01.2017 3504

عَنْ جَلِّالِإِلهِأَنْعَهلَسَيَلُ رُوْبَمَلْأَحَلْ

“Ҳажжи мабрурнинг мукофоти жаннатдан бошқа нарса эмас”

(Бухорий, Муслим ривояти).

БИСМИЛЛАҲИР РОҲМАНИР РОҲИЙМ

МУҚАДДИМА

Ҳаж исломнинг беш арконларидан бўлган бир улуғ рук ва маҳбуб ибодатдир. Бу ибодат Аллоҳ таъолога юзланиш, Унинг тажаллиси ва нури маркази бўлган жойда адо қилинади. Ҳадиси шарифларда келишича, Байтуллоҳи шариф шундай жойга жойлашганки, уни айти устида, яъни еттинчи осмонда байтул маъмур ва уни устида, яъни юқорисида Аллоҳ таолонинг Арши жойлашгандир. Аллоҳ таолонинг таважжуҳи, нури ва тажаллиёти дастлаб Каъбатуллоҳга нозил бўлиб, кейин бутун оламга тарқалади. Шунинг учун бу ерга келган мусулмонлар учун катта саодат бор.

Бу ошиқона ибодат бўлиб, у ерга бориш фақат ҳазрати Иброҳим алайҳис саломнинг ҳаж эълонига лаббай деб жавоб берган кишиларгагина насиб этади. У неча мартаба лаббай деган бўлса, ўшанча Каъбатуллоҳга ҳозир бўлиш шарафига муяссар бўлади.

Шунингдек, у ерга бориб, ҳаж ибодатини адо қилиш яна бир саодатга сабабдир. У ибодатни ўзига яраша шарт-шаритлари ва қайтариқлари мавжуддир. Арзимаган хтоларнинг гуноҳида каффорат ва қон вожиб бўлади. Уларни ҳожиларнинг ўзлари ҳам сезмай қоладилар. Шунинг учун ҳам умрда бир мартаба Байтуллоҳни ҳаж қилиш фарздир. Ҳа, агар Аллоҳ таолонинг раҳмати ва инояти билан бирор киши ҳар йили ёки бир неча йилда у ерга қайта-қайта борса, нафл ибодат бўлади ва у инсон яхши насибали инсонлардан бўлади.

Ушбу ошиқона ибодат юзасидан кўплаб кичик, катта ҳажмдаги китоблар ёзилган. Уларнинг барчаси фойдадан холи эмас. Улардан бири ҳаж масалаларига, бошқаси ҳаж фазилатларига ва яна бошқаси ҳаж ва умра дуоларига бағишлангандир. Хуллас, уларнинг барчасида қимматли сўзлар

ва фойдалар мавжуддир.

БИСМИЛЛАҲИР РОҲМАНИР РОҲИЙМ

Умрда бир мартаба ҳаж қилишни фарз қилган, ҳар вақт умра ибодатини бажаришни суннат қилган ва улуғ раваза соҳибига ҳаж ва фуқрон сурасини нозил қилган Аллоҳ таолога ҳамду санолар бўлсин. Расулulloҳ соллаллоҳу алайҳи васалламга, у зотнинг оилаларига ва асҳобларига кўплаб солаво ту саломлар бўлсин.

ҲАЖНИНГ ФАЗИЛАТИ

Ҳаж ислом динининг муҳим фарзи ҳамда ошиқона ибодатлардандир. Унга эътибор бериб, сидқи дилдан бажарувчиларга беҳисоб ажру савоблар ваъда қилинган. Унга бепарво бўлган кишиларга эса, ваъидлар мавжуддир.

Имом Табароний раҳматуллоҳи алайҳ ўзларининг “Муъжами кабийр” асарларида ҳаж ибодатини бажаришга юзланган кишиларга бериладиган мукофат ҳақида ворид бўлган қуйидаги ҳадисни ривоят қилганлар:

«أَشْرُكُمْ مَنْ نَجَّحَ أُجْرًا: هِيَ نَبَلٌ لَأَقْرَبُونَ، أَمْ هُنَّ عِلَلٌ يَضْرِبُ سَابِعَ نَبَلٍ. نَعْلُ كَبَبٍ كَأَرْجُلِ الْجَلَلِ: لَوْ قِي مَلَسُو هِيَ لَعَلَّ لِي صِدْقٌ لَأَلْوَ سَرُّتْ عَمَّ سِي نِإْفِةَ إِئْمُغَبَسَ أَوْ طَخِيَّةَ وَطَخِيَّةَ لِكَبَبِي شَأْمَ لَو، نَسَحَ نِيغَبَسُ هُتَلَحَارَ أَوْ طَخَتِةَ وَطَخِيَّةَ نَسَحَ».

Ибн Аббос розияллоху анхудан ривоят қилинади:

“Абдуллоҳ ибн Аббос розияллоху анху ўз ўғилларига: “Эй, ўғилларим! Маккадан (арафотга) пиёда ҳаж қилгувчи ҳолда чиқинглар. Чунки, мен Расулulloҳ соллаллоҳу алайҳи васалламнинг: “(Маккадан Арафотгача улов билан борган) Уловлик ҳожи учун улови босиб ўтган ҳар бир қадамига етмишта ҳасанот, (Маккадан Арафотгача юриб бориб ҳаж қилган) пиёданинг ҳар бир қадамига эса, етти юзта ҳасанот бўлади” деяётганларини эшитганман” деди” (Муъжамул кабий).

лозим. Қайта-қайта ҳаж қилиш фарз ёки вожиб бўлмасада, лекин кўплаб ажру савобга сабаб бўлувчи амаллардандир. Шу билан бир қаторда қайта-қайта ҳаж қилиш билан фақирлик ва муҳтожликдан сақланилган бўлади.

لَيْقَفَ ، "طِقْ جَاهِ رَغْمًا" : لَأَقُ عَفْرِي نَعْنَعُ لَلِضَرِّ هَلْ لِدَبْعِ نَبْرِ رَجْ نَع
رَقَتْ فَا م " : لَأَقُ ، ؟ رَأْغَمُ لَأ م : رَجْ ل

Жобир ибн Абдуллоҳ розияллоҳу анҳудан марфуъ ҳолатда ривоят қилинади:

“Ҳожи ҳаргиз имъор бўлмас” дедилар. Жобирга “Имъор нима?” дейилди. У:

“Фақир бўлмас (деганидир)” деди” (Байҳақий ривояти).

نَع لَأَقُ مَّ لَسَوَّ هَيْ لَعُ لَلِ لَ L
يَضْمَتُ شَيْ عَمَلِ يَفِدُ هَيْ لَعُ تَعَسَّ وَ أَوْ هَمَّ سَجَّ هَلْ تُحَّ حَّ صَّ أَدْبَعْنِ لَوْ قِي لَجَوْ زَعُ لَلِ لَ
مُؤْرَحَمَ لَّ يَلِّ لُ دَفِي لِمَ أَوْعَأَ سَمَخَ هَيْ لَعُ

Абу Саъийд Худрий розияллоҳу анҳудан ривоят қилинади:

“Расулуллоҳ соллаллоҳу алайҳи васаллам:

“Аллоҳ азза важалла деди:

“Қайси бандани жисмини соғлом, ризқини кенг қилсам, сўнг у ҳар беш йилда мени ҳузуримга ҳозир бўлмаса, (у раҳматимдан) маҳрумдир” дедилар” (Ибн Ҳиббон ривояти).

Бошқа бир ҳадисда ҳар тўрт йилда деб ривоят қилинган. Эй, Аллоҳим! Бизларни мақбул бандаларингдан қилгин ва қайта-қайта Ўзингни байтингга боришга мушарраф қилгин ҳамда ҳабибинг Муҳаммад соллаллоҳу алайҳи васалламни такрор-такрор зиёрат қилишни насиб этгин. Амийн!

مُّؤَلُّكَ لَخَلِّ رِيَّخَ كَبِيَّ حَ يَلَعُ آدْبُ أَمَائِدِ مَّ لَسَوَّ لَصَ بَرَايَ

ҲАЖ ВА УМАРАДА БАЖАРИЛАДИГАН АМАЛЛАРНИНГ ЖАДВАЛИ

Ҳажнинг уч қисми ва умрада бажариладиган фарз, вожиб ҳамда суннат амалларнинг барчасини қисқа тарзда ҳожиларга қулай бўлиши учун қуйида жадвал кўринишида тақдим қиламиз. Ҳаж ва умрада қилинадиган

амалларга бу орқали кўз югиртириш жуда осон бўлади. Шу билан бир қаторда толиби илмларга ҳам ҳаж ва умра амалларини ўрганишларида енгиллик ва қулайлик пайдо бўлади.

Ифрод ҳажининг амаллари			Қирон ҳажининг амаллари		
1	Эҳромга кириш	Шарт	1	Ҳаж ва умра иккисига бирдан эҳромга кириш	Шарт
2	Рамал (паҳлавонча юриш) билан тавофи қудум қилиш	Суннат	2	Умра тавофи	Рукн
3	Сафо ва Марво тепалигида саъй қилиш	Вожиб	3	Умра тавофида рамал қилиш	Суннат
4	Арафотда туриш	Рукн	4	Умранинг саъйи	Вожиб
5	Муздалифада туриш	Вожиб	5	Рамал билан тавофи қудум қилиш	Суннат
6	Қурбонлик куни жамраи ақабада шайтонга тош отиш	Вожиб	6	Ҳажнинг саъйи	Вожиб
7	Соч олдириш ёки қисқартириш	Вожиб	7	Арафотда туриш	Рукн
8	Тавофи зиёрат	Рукн	8	Муздалифада туриш	Вожиб
9	Ўн биринчи ва ўн иккинчи кунлари шайтонга тош отиш	Вожиб	9	Қурбонлик куни жамраи ақабада шайтонга тош отиш	Вожиб
10	Минода кечани ўтказиш	Суннат	10	Қурбонлик қилиш	Вожиб
11	Видолашув тавофи	Вожиб	11	Соч олдириш ёки қисқартириш	Вожиб
			12	Жамраи ақабага тош отиш, қурбонлик ва соч олдиришда тартибга риоя қилиш	Вожиб
			13	Зиёрат тавофи	Рукн
			14	Ўн биринчи ва ўн иккинчи кунлари шайтонга тош отиш	Вожиб

15 Минода кечани ўтказиш **Суннат**

16 Видолашув тавофи **Вожиб**

Таматтуъ ҳажининг амаллари

Умранинг амаллари

- 1 Умрага эҳромга кириш **Шарт**
- 2 Умранинг тавофи **Рукн**
- 3 Рамал билан умра тавофини қилиш **Суннат**
- 4 Умранинг саъйи **Вожиб**
- 5 Умра арконларидан кейин соч олдириш ёки қисқартириш **Вожиб**
- 6 Саккизинчи зул ҳижжа куни ҳажга эҳромга кириш **Шарт**
- 7 Арафотда туриш **Рукн**
- 8 Муздалифада туриш **Вожиб**
- 9 Қурбонлик куни жамраи ақабада шайтонга тош отиш **Вожиб**
- 10 Қурбонлик қилиш **Вожиб**
- 11 Соч олдириш **Вожиб**
- 12 Жамраи ақабага тош отиш, қурбонлик ва соч олдиришда тартибга риоя қилиш **Вожиб**
- 13 Зиёрат тавофи **Рукн**
- 14 Ҳажнинг саъйи **Вожиб**
- 15 Ўн биринчи, ўн иккинчи кунларнинг тошини отиш **Вожиб**
- 16 Минода кечани ўтказиш **Суннат**
- 17 Видолашув тавофи **Вожиб**

- 1 Умарага эҳромга кириш **Шарт**
- 2 Умра тавофи **Рукн**
- 3 Умранинг саъйи **Вожиб**
- 4 Соч олдириш ёки қисқартириш **Вожиб**
- 5 Видолашув тавофи **на вожиб ва на суннат**

ҲАЖНИНГ БЕШ КУНИ

Ҳажнинг биринчи куни: Саккизинчи зул ҳижжа ҳажнинг биринчи куни ҳисобланади. У кунда қуйидаги амаллар қилинади:

1. Бомдод номозидан кейин Мино томонга равона бўлинади ва Минода пешин, аср, шом, хуфтон ва зул ҳижжанинг тўққизинчи кунининг бомдод намозлари адо қилинади. Лекин, бугунги кунда йўл-йўриқ кўрсатувчилар еттинчидан саккизинчи кунга ўтар кечаси ҳожиларни Минога олиб чиқиб кетмоқдалар. Турли кўнгилсиз ҳолатларга тушмаслик учун улар билан Минога чиқиб кетиш лозим;

Ҳажнинг иккинчи куни: Зул ҳижжанинг тўққизинчи куни ҳажнинг иккинчи куни ҳисобланади. У куннинг бомдод номозидан кейин арафотга равона бўлинади. Арафотда қилинадиган амалларни қай тарзда бажарилишини “Арафот масалалари” сарлавҳаси остида келгуси сатрларда баён қиламиз.

Арафотда пешин билан аср намозларини биргаликда пешин вақтида адо қилинади ва арафот нуск[1]ларидан фориғ бўлингач, қуёш ботганидан кейин Муздалифага равона бўлинади. Шом билан хуфтон намозларини Муздалифага бориб, хуфтон вақтида иккала намозни жам қилиб адо қилинади ва кечани Муздалифада ўтказилади.

Ҳажнинг учинчи куни: Зул ҳижжанинг ўнинчи куни ҳажнинг учинчи куни ҳисобланади. У кунда бир неча ҳаж амаллари бажарилади. Улардан тўрттаси вожиб, биттаси фарз бўлиб, жами бешта ҳаж амали бажарилади. Улар қуйидагилар:

1. Муздалифада бомдод намозини ўқигандан кейин, ҳали қуёш чиқишидан олдин вуқуф қилинади ва қуёш чиқишидан бироз аввал Минога равона бўлади;

2. Минога келиб, энг биринчи жамраи ақабага тош отади. Жамраи ақабага тош отишнинг энг афзал вақти зул ҳижжанинг ўнинчи куни қуёш чиққанидан бошлаб заволгачадир. Аслида заволдан кейин ҳам кароҳиятсиз дуруст бўлаверади. Лекин, қуёш ботиши билан макруҳ вақт киради. Агар шомгача тиқилинч бўлиб, шу ҳолат шомдан кейин ҳам давом этса, қуёш ботгандан кейин жамраи ақабага тош отиш макруҳ бўлмайди ва зул ҳижжанинг ўнинчи куни жамраи ақабада йгирма тўрт соат тош отиш

жоиздир;

3. Агар ҳожи таматтуъ ёки қирон қилгувчи бўлса, ўнинчи зул ҳижжа куни шайтонга тош отгандан кейин қурбонлик қилади;

4. Агар ҳожи таматтуъ ёки қирон қилгувчи бўлмаса, жамраи ақабадан кейин сочини олдиради. Агар ҳожи таматтуъ ёки қирон қилувчи бўлса, қурбонликдан кейин соч олдиради;

5. Ҳажнинг энг муҳим рукни ва фарзи бу тавофи зиёратдир. Ўнинчи зул ҳижжа куни имкони борича тавофи зиёратни қилиш афзал ва яхшидир. Агар у куни тавофи зиёратни қилиш имкони бўлмаса, ўн биринчи, ўн иккинчи кунларигача кечиктиришни имкони бор. Лекин, ўн иккинчи зул ҳижжанинг қуёши ботишидан аввал тавофи зиёратдан фориғ бўлиш вожибдир. Ўнинчи зул ҳижжада қилинадиган амалларни қилиб бўлгандан кейин Минога келиб, ўнинчи кечани у ерда ўтказади. Ўн биринчи, ўн иккинчи кечаларни Минода ўтказиш суннатдир;

Ҳажнинг тўртинчи куни: Ҳажнинг тўртинчи куни Зул ҳижжанинг ўн биринчи кунига тўғри келади. У кунда фақат бир амал қилинади, у заволдан кейин учта жамаротга тош отишдир. Заволдан илгари у куннинг тошларини отиш жоиз эмас. Балки, заволдан кейин қуёш ботишидан аввал тош отиш афзалдир. Қуёш ботгандан кейин макруҳ вақт бошланади. Тиқилинч бўлгани сабабли у кунни тошларини отиш шомдан кейинга сурилиб кетса, субуҳ содиқдан аввалроқгача шайтонга тош отиш кароҳиятсиз дуруст бўлади. Узурсиз тош отишни ортга суриш макруҳ бўлади. Лекин, унинг зиммасига тош отишни кечиктиргани учун бирор нарса вожиб бўлмайди. Агар кейинги куннинг субҳи чиқишигача шайтонга тош отмаса, унинг зиммасига қон вожиб бўлади. Ўн иккинчи куннинг заволидан кейин уни қазосини қилиши лозим бўлади. Ўн биринчи куннинг тошини отишга белгиланган вақт 12-кунни субҳи киргунича давом этади. У тахминан 16, 17 соатни ташкил қилади. Ўн биринчи куннинг кечасини Минода ўтказиш суннатдир;

Ҳажнинг бешинчи куни: Ҳажнинг бешинчи куни зул ҳижжанинг ўн иккинчи кунига тўғри келади. У куни ўн биринчи кунда шайтонга заволдан кейин тош отгани каби учта жойда тош отади. Агар ўн иккинчи куни Минодан Маккаи мукаррамага чиқиб кетишни хоҳласа, қуёш ботишидан олдин тош отиб, Минодан чиқиб кетади. Агар тиқилинч бўлгани боис тош ота олмаса, кечасида тош отиб Минодан чиқиб кетиши кароҳиятсиз жоиздир. Ўзини бепарволиги сабабли тош отишни ортга суриб, кечаси тош

отиб Минодан чиқиб кетиши макруҳдир. Лекин, унинг зиммасига бирор нарса лозим бўлмайди. Узур ёки тиқилинч бўлгани сабабли ўн учинчи зул ҳижжанинг субҳ содиғидан аввалроқ шайтонга тош отиб, Маккаи мукаррамага чиқиб кетса, кароҳиятсиз дуруст бўлади. Ўн иккинчи куннинг тош отиш вақти у куннинг заволидан ўн учинчи куннинг субҳ содиғигачадир. Тахминан 16, 17 соатни ташкил қилади.

Агар ўн учинчи куннинг субҳ содиғигача Минода қолиб кетса, у куннинг тошини отиш лозим бўлиб қолади. Ўн учинчи куннинг тошини отиш ҳам рожиҳ қавлга биноан завождан кейин бошланади. Абу Ҳанифа раҳматуллоҳи алайҳ наздида завождан олдин тош отиш кароҳият билан жоиз бўлади. Бу масалани батафсил тарзда шайтонга тош отиш мавзусида кўриб чиқамиз. Ўн учинчи куннинг қуёши ботгандан кейин батамом шайтонга тош отиш вақти тугайди.

مَوْلُكَ لَخَلِّ رِيَّخَ كَيْفَ صِلَى عَادَبْ أُمَّئَادَ مَلَسَ وَّ لَص

أَرِيَّتَكَ هَلْ دَمَّحْ لَوْ أَرِيَّتَكَ رُبَّكَ هَلْ لَأ

أَلَيْسَ أَوْ رَكُوبَ هَلْ لَأ نَأْحُ بَسْ وَ

نَمْ: "مَلَسَ وَ هِيَ لَعْلَلِ لَيْلِ صَدَّ هَلْ لَأ لَوْ سَرَّ لَأ قُ لَأ قُ هُنَّ عَ هَلْ لَأ لَيْضَرَ أَدْرَدَلِ لَيْبَ أُنَّ عَ مَوْيَ هَلْ تُنْكَ وَ، أَاهِي قُفْ هَلْ لَأ هَتَّعْ بَ أَوْ نِي دَرْمَ أُنَّ مَ آثِي دَحَ نِي عَ بَرَأِيَّتُمْ أَى لَعَطَفَ حَ آدِي هَشَّ وَ أَعَفَ أَشَّ مَ أَيُّ قُ لَأ".

Абу Дардо розияллоҳу анҳудан ривоят қилинади:

“Расулуллоҳ соллаллоҳу алайҳи васаллам:

“Кимки умматимнинг диний ишларига тегишли қириқта ҳадисни ёд олса, (ва уни уларга етказса) Аллоҳ уни фақиҳ ҳолида тирилтиради ва қиёмат куни унга шафоатчи ва унинг фойдасига гувоҳлик бергувчи бўламан” дедилар”.

Биз ҳам ушбу ҳадисдаги башоратдан умидвор бўлиб, ҳаж борасида қириқта ҳадисни келтириб ўтишни лозим топдик.

ҲАЖ МАВЗУСИГА ДОИР ҚИРИҚ ҲАДИС

بُتَوَانَكِسَانَمَ أَنْرَأَوْكَ لَ عَمَلِ سُمْ مَّ عُمُّ أَنْ تَيَّرُذَنْ مَوَكَ لَدَيْ مِلْ سُمْ أَنْ لَعَجَ وَأَنْ بَرَّ
مُؤَيَّلَعٌ وَوَلَّتِي مُمْ هَنْمَ أَلْ وُسْرَ مَهِي فَوْ ثَغْبَ وَأَنْ بَرُّ مِي حِرْلُ أَبِ وَأَوَّلَ أَنْ كُنَّ أَنْ يَلَعِ
مِي كَحْلُ زِي زَعْلَ أَنْ كُنَّ مِي كَزِي وَوَمَكْحَلُ وَأَبَاتُ كَلِّ أُمُّ مَلْعُ وَي وَكَتَايَ

“Роббимиз, икковимизни Ўзингга мусулмон бўлганлардан қил ва зурриётимиздан ҳам Ўзингга мусулмон уммат қил, бизга ибодатларимизни кўрсат, тавбамизни қабул эт. Албатта, Сенинг Ўзинг тавбаларни кўплаб қабул этувчи, раҳмли зотсан. Роббимиз, ўзларининг ичидан уларга оятларингни тиловат қилиб берадиган, китобни ва ҳикматни ўргатадиган, уларни поклайдиган Пайғамбар юбор. Албатта, Сенинг Ўзинг азиз ва ҳикматли зотсан” (Бақара 128-129 оятлар).

Ҳаж ва умра бандани Аллоҳ таолога боғлайдиган, ошиқона бир ибодат бўлиб, унга доир қирқта ҳадис қуйида таржимаси билан келтирилади. Ҳар бир ҳадисда ҳаж ёки умранинг қайсидир амаллари ёки фазилатлари баён қилинганлиги учун уларнинг ҳар бирини алоҳида сарлавҳа остида зикр қилинди. Аллоҳ таолога мухлис ва мақбул бандалар ушбу ҳадислардан фойда олсалар деган умиддамиз.

1. РАСУЛУЛЛОҲ СОЛЛАЛЛОҲУ АЛАЙҲИ ВАСАЛЛАМ ҚАНДАЙ ТАЛБИЯ АЙТАР ЭДИЛАР?

عَلَيْكَ هَلْ لَيْلٌ وَسَرَّهَ يَبْلُتَنَّ أَمْ هَنْعَ هَلْ لَيْضَرَّ رَمْعَنْ بَ هَلْ لَدَبَعَنْ
كَلَّ عَمَّ عَنَّ وَأَوْ دَمَّ حَلَّ أَنْ كَيْ يَبْلُ كَلَّ كَيْ رَشَّ أَلَّ كَيْ يَبْلُ كَيْ بَلَّ مَّ هَلْ لَيْ بَلَّ "مَلَّ سَو
أَلَّ كَلَّ كَيْ رَشَّ أَلَّ كَلَّ مَلَّ أَوْ

Абдуллоҳ ибн Умар розияллоҳу анҳумодан ривоят қилинади:

**“Расулуллоҳ соллаллоҳу алайҳи васалламнинг талбиялари
“Лаббайкаллоҳумма лаббайк. Лаббайка ла шарийка лака лаббайк.
Иннал ҳамда, ваннеъмата лака вал мулк. Ла шарийка лак!” эди”**
(Термизий, Бухорий, Насоий ривояти).

Маъноси: “Аллоҳим! Ҳузурингда ҳозирман, Аллоҳим! Ҳузурингда ҳозирман!
Аллоҳим! Ҳузурингда ҳозирман! Сенинг шеригинг йўқ! Аллоҳим!
Ҳузурингда ҳозирман! Албатта, ҳамд, неъмат ва мулк барчаси Сеникидир!
Сенинг шеригинг йўқ зотсан!”.

Фойда: Қирон ва таматтуъ ҳажида қурбонлик мавжуддир. Ифрод эса, қурбонлик вожиб эмас. Шунинг учун ифрод ҳажга нисбатан қирон ва таматтуъ афзал ва зиёда савоблидир.

4. ҲАЖ ВА УМРА ИБОДАТИ БИЛАН ИНСОН ГУНОҲЛАРДАН ПОК БЎЛАДИ

نَبِيٌّ اَوْ عِبَادَاتٍ : لَاقِ مَلَسُو هَلْ لَاصِرٌ يَبْنِي لِنَعْنَعٍ هَلْ لَاصِرٌ يَبْنِي لِنَعْنَعٍ هَلْ لَاصِرٌ يَبْنِي لِنَعْنَعٍ
دِي دَحْلًا شَبَّخُ رِي كُنْ لِي فِي نَيِّ امَّ كَبُّونُ ذَلَّ اَوْ رُقْفَلًا نَايْفِي نَيِّ امَّ هِنِّ اَفْرِ مُمْغَلًا وَّجَحْلًا
يُذَمَّرُ لَ اَوْ يُّسَّ نَلَّ اَوْ ر . هِنِّ جَلَّ اَلْ اِبَّ اَوْ ثَرَّةَ رُوْرُبْمَلَّ اَفْرِ جَلَّ لَسِي لَوِّضْفَلَّ اَوْ بَهْ ذَلَّ اَوْ

Абдуллоҳ розияллоҳу анҳудан ривоят қилинади:

“Набий соллаллоҳу алайҳи васаллам:

“Кетма-кет ҳаж ва умра қилинглар. Чунки, у иккиси темирчининг босқони темир, олтин ва кумушнинг кирини кетказганидек (ҳаж ва умра қилгувчидан) фақирлик ҳамда гуноҳларни кетказди. Ҳажжи мабрурнинг савоби жаннатдан ўзга бўлмас”, дедилар” (Насайи ва Термизий ривояти).

5. ЭНГ АФЗАЛ АМАЛ ҚАБУЛ БЎЛГАН ҲАЖДИР

يَأْتِي لِي سَمَلَسُو هَلْ لَاصِرٌ يَبْنِي لِنَعْنَعٍ هَلْ لَاصِرٌ يَبْنِي لِنَعْنَعٍ هَلْ لَاصِرٌ يَبْنِي لِنَعْنَعٍ
لِي بَسَّ يَفُ دَاوَجَلَّ اَلْ اِبَّ اَوْ ثَرَّةَ رُوْرُبْمَلَّ اَفْرِ جَلَّ لَسِي لَوِّضْفَلَّ اَوْ بَهْ ذَلَّ اَوْ
يُذَمَّرُ لَ اَوْ يُّسَّ نَلَّ اَوْ ر . هِنِّ جَلَّ اَلْ اِبَّ اَوْ ثَرَّةَ رُوْرُبْمَلَّ اَفْرِ جَلَّ لَسِي لَوِّضْفَلَّ اَوْ بَهْ ذَلَّ اَوْ

Абу Ҳурайра розияллоҳу анҳудан ривоят қилинади:

“Набий соллаллоҳу алайҳи васалламдан:

“Қайси амал афзал?” деб сўралди.

“Аллоҳга ва Унинг Расулига иймон келтириш”, дедилар.

“Кейин нима?” дейилди.

“Аллоҳнинг йўлида уриш қилиш”, дедилар.

“Ундан кейин нима?” дейилди.

“Мабрур ҳаж”, дедилар” (Бухорий ривояти).

6. АЁЛЛАР УЧУН ЭНГ АФЗАЛ АМАЛ МАҚБУЛ ҲАЖДИР

الْفَأَلَمَّعَلْضَفَأَدَاهُجَالَىرَنَدَهَلَلْأُسَرَأَى: "أَهْنَعُهَلَلْأَىضَرَّةَشَائِعٌتَلَأَقَو
رُؤْبَمٌجَحَدَاهُجَالْضَفَأَنَكَلَال": لَأَقُ، دَاهُجَان

Оиша розияллоҳу анҳо:

“Эй Аллоҳнинг Расули! Жиҳодни энг афзал амал деб биламиз. Жиҳод қилайликми?” деди.

“Йўқ. Аммо жиҳоднинг афзали ҳажжи мабрурдир”, дедилар”
(Бухорий ривояти).

7. ГУНОҲЛАРДАН ПОКЛАНИШГА САБАБ БЎЛГУВЧИ ҲАЖ ҚАНДАЙ БЎЛАДИ

هَلَلْجَحْمٌ: لَأَقُ مَلَسُو هَلَلْ أَى لَصَّيْبٌ لَلْأَنَعُ هُنَعُ هَلَلْ أَىضَرَّةَزَيْرُهُ أَىبَأْنَع
هُمُأَهْتَدَلْوَمُؤَىكَعَجْرُقُسَفَىمَلْوُتْفَرَىمَلْف

Абу Ҳурайра розияллоҳу анҳудан ривоят қилинади:

“Набий соллаллоҳу алайҳи васаллам:

“Ким Аллоҳ учун ҳаж қилиб, фаҳш сўз айтмаса ва фисқу фасод қилмаса, худди онасидан янги туғилгандек бўлиб қайтади”, дедилар” (Бухорий ривояти).

8. ҲАЖ ВА УМРА ҚИЛУВЧИНИНГ ДУОСИ МАҚБУЛДИР

جَالٌ: لَأَقُ مَلَسُو هَلَلْ أَى لَصَّيْبٌ لَلْأَنَعُ هُنَعُ هَلَلْ أَىضَرَّةَزَيْرُهُ أَىبَأْنَع
هُمُهَلْرَفَعُهُوْرَفَعْتَسَلْنَأُوْمُهَبَأَجَأُهْوَعْدِنَلَلْأَدْفُورَامُعَلَأَو

Абу Ҳурайра розияллоҳу анҳудан ривоят қилинади:

“Расулulloҳ соллаллоҳу алайҳи васаллам:

“Ҳожи ва умра қилувчи Аллоҳнинг меҳмонидир. Агар Аллоҳга дуо қилсалар дуоларини ижобат қилади. Агар Ундан мағфират сўрасалар уларни мағфират қилади” дедилар” (Ибн Можа ривояти).

9. ҲАЖ ВА УМРА ҚИЛУВЧИЛАРДАН ДУО СЎРАШ СУННАТДИР

مجلس و هيلع هلالى صده لال لؤس رلاق لاق هنع هلالى ضر رمع نب هلال ذب عنع
هت ي ب ل خ د ي ن ا ل ب ق ك ل رف ع ت س ي ن ا ه ر م و ه ح ف ا ص و ه ي ل ع م ل س ف ج ا ح ل ا ت ي ق ل ا ذ ا
ه ل ر و ف ع م ه ن ا ف .

Абдуллоҳ ибн Умар розияллоҳу анҳудан ривоят қилинади:

“Расулуллоҳ соллаллоҳу алайҳи васаллам:

“Ҳожи билан учрашсанг унга салом бергин ҳамда у билан қўл бериб кўришгин ва уйига киришидан илгари сен учун истиғфор айтишини сўрагин. Чунки, у (ҳожи) гуноҳлари кечирилиган кишидир” дедилар” (Имом Аҳмад ривояти).

10. АЛЛОҲНИНГ РАСУЛИ СОЛЛАЛЛОҲУ АЛАЙҲИ ВАСАЛЛАМ ҲАМ ЎЗЛАРИНИНГ ҲАҚЛАРИГА ҲОЖИДАН ДУО СЎРАГАНЛАР

ى ف مجلس و هيلع هلالى صده لال لؤس رلاق لاق هنع هلالى ضر رمع نب هلال ذب عنع
ان سنن ال و كئ ا ع د ج ل ا ص ى ف ان ك ر ش ا ، ى خ ا ا ي " : ل ا ق ف ه ل ن د ا ف ، ه ر م ع ل ا .

Ибн Умар розияллоҳу анҳудан ривоят қилинади:

“Умар Набий соллаллоҳу алайҳи васалламдан умра қилишга изн сўрадилар. Унга изн бериб:

“Эй, биродарим! Ўзингни хос дуоингда бизни ҳам шерик қилгин ва бизни унутиб қўймагин” дедилар” (Ибн Можа ривояти).

11. ҲАРОМДАН ОРТТИРИЛГАН БОЙЛИК БИЛАН ҲАЖ ВА УМРА ҚИЛИШНИНГ ОҚИБАТИ

ج خ ا ذ ا م ل س و ه ي ل ع ه ل ل ا ل ل ا ل ل ا ل ل ا ل ل ا ل ل ا ل ل ا ل ل ا ل ل ا ل ل ا ل ل ا ل ل ا ل ل ا ل ل ا ل ل a
ه ا د ا ن ك ي ب ل م ه ل ل ا ل ك ي ب ل ى د ا ن ف ز ر غ ل ا ي ف ه ل ج ر ع ص و و ه ي ط ي ط ه ق ف ن ب ا ج ا ح ل ج ر ل ا

رُؤُوسَ رِيَّغٍ رُؤُوبَمَ كُجَّحَ وَ لِحَالِ حَ كُتَّ لِحَارُؤُلِ الْحَ كُذَارَ كَيْ دَعَسَ وَ كَيْ بَلَّاءِ مَسَلِّا نِمْدَانُ مَ
نِمْدَانُ مَادَانُ كَيْ بَلَّاءِ دَانَ فِ زَرْغَلَا يِفْ هَلْ جَرَّ عَضَّ وَ فِ عَثَّ يَبَّ لِحَالِ عَقْفُ نَلَّابِ جَرَّخِ إِوِ
رُؤُوبَمَ رِيَّغَ كُجَّحَ وَ مَارَحَ كُتَّ قَفَّ وَ مَارَحَ كُذَارَ كَيْ دَعَسَ الْوَكَيْ بَلَّاءِ مَسَلِّا

Абу Хурайра розияллоҳу анхудан ривоят қилинади:

“Расулуллоҳ соллаллоҳу алайҳи васаллам:

“Киши ҳалол мол билан ҳаж сафарига чиқса ва оёғини (уловининг) узангисига қўйиб:

“Лаббайкаллоҳумма лаббайк” деб талбия айтиб нидо қилса, осмондан бир нидо қилувчи нидо қилиб:

“Лаббайка ва саъдайка. Сенинг луқманг ҳалол, сенинг уловинг ҳалол ва гуноҳу маъсиятдан ҳоли бўлган ҳажинг мабрурдир. Агар ҳаром мол билан ҳаж сафарига чиқса ва оёғини (уловининг) узангисига қўйиб:

“Лаббайка” деб талбия айтиб нидо қилса, осмондан бир нидо қилувчи нидо қилиб:

“Сенга на лаббайка ва на саъдайка бор. Сенинг луқманг ҳаром, сенинг нафақанг ҳаром ва қилган ҳажинг мақбул эмас” дейди” дедилар” (Муъжами авсат).

12. ҲАЖ САФАРИДА САРФ-ХАРАЖАТ ҚИЛИШНИНГ ФАЗИЛАТИ

لُؤْسَرَّ لِقَالِاقِ هُنَّ هَلَّالِي ضَرَّ مَلْسَ أَلَّ دِيَّ رُبَّ هِيَّ بَأَفَّ نَعَّ دِيَّ رُبَّ نَبَّ هَلَّالِي دَبَّ عَنَّ
رَعَّ هَلَّالِي بَسَّ يِفَّ عَقْفُ نَلَّ كُجَّحُ لَأَيَّ فُ عَقْفُ نَلَّ «: مَلْسَ وَ هِيَّ لَعَّ هَلَّالِي لَصَّ هَلَّالِي
فُ عَضَّ عَثَّ أَمَّ غَبَّ سَبَّ لَجَّ وَ

Абдуллоҳ ибн Бурайда отас Бурайда Асламийдан ривоят қилади:

“Расулуллоҳ соллаллоҳу алайҳи васаллам:

“Ҳаж сафарига сарф-харажат қилиш Аллоҳ азза важалла йўлида сарф-харажат қилиш каби (бирнинг эвазига) етти юз баробар (ажр) бўлади” дедилар” (Имом Аҳмад ривояти).

"مَلَسَ وَهَيَّعَ لَلْإِيَّاصِ هَلْ لَلْأُسْرَى لَقَ: لَقَ هُنَّ هَلْ لَلْإِيَّاصِ لَكُلِّ أَمْرٍ نَبَسَنَ أَنْ نَعُ
فَلْخُيَّوْ، أَوْ عَدَّ أَمْرٌ مَوْلَى بِيحْتَسَبِي وَ، أَوْلَى أَسْ أَمْرٌ مَهِي طُعْيِي، لَجَّ وَزَعَّ هَلْ لَلْأَذْفِ وَرَأْمُ عِلَّ أَوْ جِجَّ حَلَّ
فَلَّ أَمْرٌ مَوْلَى لَلْأَوْقَفِ أَنْ أَمْرٌ مَهِي لَعُ".

Анас ибн Молик розияллоху анхудан ривоят қилинади:

“Расулulloҳ соллalloҳу алайҳи васаллам:

“Ҳожилар ва умра қилгувчилар Аллоҳ азза важалланинг меҳмонидирлар. Уларга сўраган нарсасини беради. Дуо қилган нарсаларини улар ҳаққида ижобат қилади ва улар сарфлаган бир дирҳам эвазига минглаб беради” дедилар” (Шуъаби иймон).

"لَقَ مَلَسَ وَهَيَّعَ لَلْإِيَّاصِ هَلْ لَلْأُسْرَى لَقَ: لَقَ هُنَّ هَلْ لَلْإِيَّاصِ لَكُلِّ أَمْرٍ نَبَسَنَ أَنْ نَعُ
فَلْخُيَّوْ، أَوْ عَدَّ أَمْرٌ مَوْلَى بِيحْتَسَبِي وَ، أَوْلَى أَسْ أَمْرٌ مَهِي طُعْيِي، لَجَّ وَزَعَّ هَلْ لَلْأَذْفِ وَرَأْمُ عِلَّ أَوْ جِجَّ حَلَّ
فَلَّ أَمْرٌ مَوْلَى لَلْأَوْقَفِ أَنْ أَمْرٌ مَهِي لَعُ".

Бурайда розияллоху анху оталаридан ривоят қилади:

“Набий соллalloҳу алайҳи васаллам:

“Ҳажга қилинган нафақа Аллоҳ йўлида қилинган нафақа кабидир. Бир дирҳам эвазига етти юз баробардир” дедилар” (Муъжамул авсат).

Фойда: Баъзи ривоятларда ҳаж сафари давомида сарфланган бир сўм эвазига юз минг сўмни ажри, савоби ва фазилати берилади дейилган. Шунинг учун маблағини исроф қилмасдан, ҳурсанд бўлиб сарф қилиши лозим. Баъзи ҳаж сафарига борган одамлар зарурий ва керакли нарсаларга сарф-харажат қилгани қизғаниб кераксиз бўлган совға-салом олишга катта сарф қиладилар. Аслида эса, Ҳарамда истиқомат қилаётган пайтда ейиш-ичиш, Мино, Арафот ва Муздалифага бориб-келишда ҳурсанд бўлиб сарф қиилган ҳар бир сўми эвазига юз минглаб Аллоҳ йўлида қилинган эҳсоннинг савоби берилади.

13. ҚОДИР БЎЛА ТУРИБ ҲАР БЕШ ЙИЛДА ҲАЖ САФАРИГА БОРМАСЛИК МАҲРУМЛИККА САБАБДИР

نَعْلَقُ مَلَسًا وَسَوَّيَّةً لِّلَّهِ لِيَصَّهِّلَ لَاسْرَرًا نَّالِقَ نَعْلَقُ لِّلَّهِ ضَرَّ دِيَسَ بَأْنَعِ
يَضْمَتِ شَيْعَمَلَايَ فَيَلْعُ تَعَسُّوْأَوْ مَسْجُ هَلْ تُحْصَأُ ذَبَّعًا لِقِي لَجْوَعًا لِّلَّهِ
مُؤَحَّمَلَّيْلِي دَفِي الْمَأْوَعَا سَمَخَ هِيَلَعِ

Абу Саъийд Худрий розияллоху анхудан ривоят қилинади:

“Расулуллоҳ соллаллоху алайҳи васаллам:

“Аллоҳ азза важалла деди:

“Қайси бандани жисмини соғлом, ризқини кенг қилсаму у ҳар беш йилда ҳузуримга ҳозир бўлмаса, (у раҳматимдан) маҳрумдир” дедилар” (Ибн Ҳиббон ривояти).

Фойда: Мазкур ҳадиси шариф қудсий ҳадис бўлиб, Расулуллоҳ соллаллоху алайҳи всалламнинг лафзлари билан унда Аллоҳ таолонинг кўрсатмаси бевосита баён қилинмоқда. Ҳажга қодир бўлиб, тез-тез ҳажга бориб турган кишига кўплаб яхши мукофатлар, насибалар мавжуддир.

مَلَسًا وَسَوَّيَّةً لِّلَّهِ لِيَصَّهِّلَ لَاسْرَرًا نَّالِقَ نَعْلَقُ لِّلَّهِ ضَرَّ دِيَسَ بَأْنَعِ
اهفَاعُضًا قَفْنَا إِلَّهِ لِّلَّهِ ضَرِّي امِي فَاَقْفَنِي قَفَنِي نَضِي مَأَلُو دَبْعَ مِ ام :
تَضِقْ هَتَجَاحِي فَيَعْسَلُ اومَلَسَمَلَا هِي خَأْ نَعْمَ عَدِي دَبْعَ نَمِ امو هَلَلَا طَخَسِي فِ
نَمِ امو هِي لَعْرَجُؤِي الو هِي فَمَثَأِي نَمِ نَعْمَ بِيَلْتَبَا إِلَّهِ ضَقْتِ مَلِ وَأَعَجَاحِلَا كَلْتِ
يَلَّ رَطْنِ إِلَّهِ نَدَلَا جِئَاوَحِ نَمِ عَجَاحِلَا هِي لِّلَّهِ بَسَلَا دَجِي وَهُوَ جَلَّ عَدِي مَأَلُو دَبْعِ
«عَجَاحِلَا كَلْتِ هَلَلَا يَضَقِي نَأَلِ بَقِ نِي قَلْحَمَلَا».

Ҳусайн ибн Али розияллоху анхудан ривоят қилинади:

“Расулуллоҳ соллаллоху алайҳи васаллам:

“Қайси бир эркак ёки аёл Аллоҳ рози бўладиган ўринга нафақа қилишдан бахиллик қилса, албатта унинг мислича Аллоҳнинг ғазабини келтирадиган нарсага сарфлайди. Кимки мусулмон биродарига ёрдам бериш, ҳожатини чиқаришда югириб-елишни тарк қилса, хоҳ у ҳожати раво бўлсин ёки бўлмасин гуноҳга ёрдам беришга мубтало бўлади ҳамда савобсиз қолади. Қайси бир эркак ёки аёл йўлга қодир бўла туриб дунёвий ҳожатларидан бирор бир ҳожатни бахона қилиб, ҳажни тарк қилса Аллоҳ унинг ҳожатини чиқармасидан илгари ҳожиларни қайтиб келганини кўради, яъни ҳожилар ортга қайтиб келмагунларича Аллоҳ унинг ҳожатини раво қилмайди”.

مَلَسَ وَهِيَ لَعْلَلُ لَيْلِ لَوُوسَرِ تَعْمَسُ " : لَأَقُ هُنَّ عُلَلُ لَأِضَرِّ رَمْعُ نَبَأِ نَع
هُنَّ عُلَلُ طَحُّ لَأِ يَحُ أَعْفَرِي أَلْ وَأَمَدَقُ غَضِي أَلْ أَعُوبُ سَأُ تَبِي لَأَبَ فَأَطُ نَمُ " : لَوُوقِي
" : هَجَرَدَأُ هَلْ عَفَرَوَ هَنَسَحُ أَوْبُ هَلْ بَتَكَو , هَئِي طَخُ أَوْبُ .

Ибн Умар розияллоҳу анҳу:

“Расулуллоҳ соллаллоҳу алайҳи васаллам:

“Кимки байтни бир ҳафта тавоф қилса, (тавофда) бир қадамни қўймайди ва бошқасини кўтармайди магар (қўйса ва кўтарса) Аллоҳ ундан у (қўйган ва кўтарган ҳар бир қадамига) бир гуноҳни кечади ва у (қўйган ва кўтарган қадам) сабабли у учун ҳасана ёзади ҳамда у сабабли унинг даражасини кўтаради” деяётганларини” эшитдим” деди.

17. ҚОРА ТОШ ГУНОҲЛАРИНИ СЎРИБ ОЛАДИ

لَزَن : مَلَسَ وَهِيَ لَعْلَلُ لَيْلِ لَوُوسَرِ لَأَقُ لَأَقُ هُنَّ عُلَلُ لَأِضَرِّ سَأَبَعُ نَبَأِ نَع
مَدَأُ يَنْبَأُ طَخُ هَتَدَّوَسَ فَنَبَلُ لَأِ نَمُ أَضَأِي بَدَشَأُ وَهَوَّهَ نَجَلُ نَمُ دَّوَسَ أَلْ رَجَحُ لَأِ

Ибн Аббос розияллоҳу анҳудан ривоят қилинади:

“Расулуллоҳ соллаллоҳу алайҳи васаллам:

“Ҳажари асвад жаннатдан тушди. У сутданда оппоқ эди. Бас, уни одам боласининг хатолари қорайтирди” дедилар” (Термизий ривояти).

Фойда: Қора тошда гуноҳларни тортиб олиш хусусияти мавжуддир.

18. ҚОРА ТОШ ВА МАҚОМИ ИБРОҲИМ АСЛИДА НУР ТАРАТУВЧИ ЭДИ

هِيَ لَعْلَلُ لَيْلِ لَوُوسَرِ تَعْمَسُ لَوُوقِي هُنَّ عُلَلُ لَأِضَرِّ وَرَمَعُ نَبِ لَأِ دَبَعُ نَع
وَلْ وَأَمَّهَرُونُ هَلَلُ سَمَطِ هَنَجَلُ تَوُوقِ أَيُّ نَمِنَاتِ تَوُوقِ أَيُّ مَأَقُ مَلْ أَوْنُ كُرْلُ نَأُ لَوُوقِي مَلَسَ وَ
بِعُ مَلْ أَوْ قُرْشَمُ لَأِ نَبِ أَمِ أَلْ أَمَّهَرُونُ سَمَطِي مَلْ

Абдуллоҳ ибн Амр розияллоҳу анҳудан ривоят қилинади:

У: “Расулуллоҳ соллаллоҳу алайҳи васаллам:

“Рукн (қора тош) ва мақом (мақоми Иброҳим) жаннат ёқутларидан икки ёқут (тош) эди. Аллоҳ у иккисини нурини ўчирди. Агар у иккисини нурини ўчирмаганида, машриқ билан мағриб ўртасини ёритар эди” деяётганларини” эшитдим” деди (Термизий ривояти).

تَوَقَّأَيْنِمِنْأَتَاتَوْقَأَيْمَاقَمَلْأَوْنُكَّرِلَانِ: لَاقُأَمُهَنْعُهُلَلْأَيضَرَّسَابَعَنْبَانَعِ
أَفْطَأَمِالْوَلَوِ، أَمُهَرُونُئِفْطَرَّضْرَأَلْأَيْفَاعُضُّوَأَمَلَفُ، رُونُأَمُهَلْءَأَمَّسَلْأَنْمِالزَّنْدَةَجَلْأ
مَدَّأَمُهَبِئِلَاعَتْهُلَلْأَسَنَاءُضْرَأَلْأَوْءَأَمَّسَلْأَنْبَيَبِأَمَءَأَضْأَلْ؛ أَمُهَرُونُأَنْمِجَّوَوَّزَعُهُلَلْأ
مَالَّسَلْأَيَلَعُجَمَدَّأَحَّأَوِ، أَمُهَضْأَيَبِءِدْشُأَنْمِأُولُأَلْتَنْأَلْأَلْتَيَانَكْفُ، مَالَّسَلْأَيَلَعِ
ءِيَلْهَاجَلْأَيَدِيَأَنْمِجَّوَوَّزَعُهُلَلْأَعَبَطْأَمِالْوَلَوِءِبِأَسَانُئِئَسَلْأَيَلْءَمَّضَفَنْكَّرِلْأ
مَاقَمَلْأَوْنُكَّرِلْأَلْءِنَجَلْأَنْمِءِيَشْءَرَأَلْأَيْفَسَيَلَوِ، صَرَبْأَلْأَوْءَمَكَّأَلْأَرْبْأَلْ
بَيَأَنْمِطَعُءَمَاقِيَقَلْأَمَوِيَأَمُهَنْمِدِحْأَوْكُكَيَأَيءِيءِنَجَلْأَلْءَرَوْجُأَنْمِنْأَتَرْءَوْجْأَمُهَنْإِفْ
ءَءَفْءَلْءِبِأَمُهَافْأَوْنَمَلْءِنَءَدَهَشْيِدِنَءَاتَفَشْءَوْنَانُيَعِأَمُهَلْءَسَيَبُقْ

Ибн Аббос розияллоху анхумо:

“Рукн ва мақом жаннат ёқутларидан икки ёқутдир. Иккиси осмондан тушганида у иккисини нури бор эди. Ерга иккиси қўйилганида у иккисини нури ўчирилди. Агар у иккисини нурини Аллоҳ ўчирмаганида, албатта ер ва осмон ўртасини ёритиб турар эди. Аллоҳ таоло у иккиси билан Одам алайҳиссаломни хурсанд қилди. Иккиси жуда оқ бўлганлигидан ялтирар эди. Одам алайҳиссалом рукни олиб, у(Каъба) билан дўст бўлиши учун ун (каъба)га қўшди. Аллоҳ аzza ва жалла жоҳилият қўли билан муҳрламаганида кўр ва песни тузатар эди. Ер юзида рукн ва мақомдан бошқа жаннатдан бирор нарса йўқ. У иккиси жаннат жавҳарларидан икки жавҳардир. У иккисидан ҳар бири қиёмат куни Абу Қубайсдан улкан бўлиб келади. У иккисини икки кўзи, икки лаби бўлиб, иккисига вафо қилган кишилар фойдасига гувоҳлик берадилар” деди.

19. УЗРЛИ КИШИ НОМИДАН ҲАЖИ БАДАЛ ҚИЛИШ

يَلْصَبُّبِنَلْأَلْءَمَّعْشَخُأَنْمِجَّوَوَّزَعُهُلَلْأَيضَرَّزَبُّزَلْأَنْبِءَلْءَلْءَدَبَعَنْعِ
الْرِيَبَكُخَيْشِءَوَّءَمَالَّسَلْأَلْءَكَّرْدَأَيَبَأَنْءَلْءَلْأَلْءُسَرَّأَي: لَاقُفْمَلْسِوَهِيَلْعُهُلَلْأ
«يَدَلْءَرْبُكُأَتْنَأ» : لَاقُ؟ هَنْعُجَّحْأَفْءُءِيَلْعُءُءُكَمْءُجَّحْءَلْأَوْءَلْءَحْرَلْأَبُكُرُّعِيَطْتَسَي

لَقَّاقُ: «كُنْ حُجَّيْ لَدَنْكَ أَهْتَ ضَقَّ فُنْ يَدَكَ يَبَّ أَلَعَنْكَ نِ تِي أَرَأُ:» لَقَّاقُ: مَعَنْ: لَقَّاقُ:
«كُنْ عَجَّ حُجَّاقُ:» لَقَّاقُ: مَعَنْ.

Абдуллоҳ ибн Зубайр розияллоҳу анҳудан ривоят қилинади:

“Хасъамлик бир киши Набий соллаллоҳу алайҳи васаллам ҳузурларига келиб:

“Эй, Аллоҳнинг расули! Отам исломни топди. У уловни минишга ярамайдиган кекса ёшдаги киши бўлиб, унинг зиммасига ҳаж фарз бўлди. Уни номидан мен ҳаж қилсам бўладими?” деди.

У зот:

“Сен унинг фарзандларини каттасимсан?” дедилар.

У:

“Ҳа” деди.

У зот:

“Отангни зиммасида қарзи бўлса, уни тўласанг, ўша (унинг номидан) жоиз бўладими?” дедилар.

У:

“Ҳа” деди”

У зот:

“Ундай бўлса, уни номидан ҳаж қил” дедилар” (Байҳақий ривояти).

20. ЭРКАК КИШИ НОМИДАН АЁЛ КИШИНИ ҲАЖИ БАДАЛ ҚИЛИШИ

يَبَّأُنْ لَلَّهْ لَلَّوْسَرَايَ: تَلَّاقَ مَعْتَحْ نَمَّ ءَازْمَانَا أَمُّهَنْ عُهُ لَلَّيَضَّرَسَّابَعَنْ نَبَّأَنْ عَرْهَ طَلَّعَ يَوْتَسَيَّ نَأْ عَيْطَسَيَّ أَلَّ أَرِيَبَكْ أَحْيَيْ شَحَّحْ لَّايْفَ لَلَّأَضَّيْرَفْ هَتْكَرْدَأْ
. «كُنْ عَجَّ حُجَّاقُ:» لَقَّاقُ: مَعَنْ.

Ибн Аббос розияллоҳу анҳумодан ривоят қилинади:

“Хасъам қабиласидан бир аёл:

“Эй, Аллоҳнинг расули туяни устида ўтиришга тоқат қилмайдиган катта ёшли кекса отамга Аллоҳнинг фарз ҳажи лозим бўлган” деди. У зот:

“Уни номидан ҳаж қил” дедилар” (Термизий ривояти).

21. ОТА-ОНА НОМИДАН ҲАЖИ БАДАЛ ҚИЛГАНЛИГИ ТУФАЙЛИ ЖАҲАННАМДАН ОЗОД ҚИЛИНГАНЛИГИ ХАБАРИ

مَلَسَ وَهِيَ لَعْلَلِ لَيْلِ لَوَسَّرَ لِقَاءَ لِقَاءِ نَعْمَ لَلِ لِيَضْرَرَ مُمْعِنُ بِلِلِ لَدَبَّ عَنَ ع
نُجَّ أُمُّهُ عَجَّ وَجَّ حَمَلَلِ نَكَوْءَ رَانَ لِمُ قُبَّ عُلَّ بَتُّ كَامُ هَوَاتُ فَوَدَّ عِبَّ يَدِلَّ أَوْ نَعَّ حَّ حَمَّ
"ئِي شَامُ هَرُوجُ أَمَّ صَقْنُيْ نَأْرِيْ غَمَّ مَاتِ عَجَّ ح

Абдуллоҳ ибн Умар розияллоҳу анҳудан ривоят қилинади:

“Расулуллоҳ соллаллоҳу алайҳи васаллам:

“Кимки ота-онаси вафотидан кейин у иккиси номидан ҳаж қилса, унга дўзахдан озодлик ёзилади ва у иккисига ажрларидан бирор нарсани камайтирилмай тўлиқ ҳажнинг савоби берилади” дедилар” (Шуъаби иймон).

نَمَّ : مَلَسَ وَهِيَ لَعْلَلِ لَيْلِ لَوَسَّرَ لِقَاءَ لِقَاءِ نَعْمَ لَلِ لِيَضْرَرَ مُمْعِنُ بِلِلِ لَدَبَّ عَنَ ع
رَارَبَّ أَلَّ غَمَّ مَاتِ عَجَّ حَمَلَلِ نَكَوْءَ رَانَ لِمُ قُبَّ عُلَّ بَتُّ كَامُ هَوَاتُ فَوَدَّ عِبَّ يَدِلَّ أَوْ نَعَّ حَّ حَمَّ

Ибн Аббос розияллоҳу анҳудан ривоят қилинади:

“Расулуллоҳ соллаллоҳу алайҳи васаллам:

“Кимки ота-онаси номидан ҳаж қилса ёки у иккисининг қарзини тўласа, қиёмат куни Аллоҳ таоло уни аброрлар билан бирга тирилтиради” дедилар” (Муъжами авсат).

نَمَّ : مَلَسَ وَهِيَ لَعْلَلِ لَيْلِ لَوَسَّرَ لِقَاءَ لِقَاءِ نَعْمَ لَلِ لِيَضْرَرَ مُمْعِنُ بِلِلِ لَدَبَّ عَنَ ع
أَمَّ هَوَاتُ فَوَدَّ عِبَّ يَدِلَّ أَوْ نَعَّ حَّ حَمَّ أَمَّ هَوَاتُ فَوَدَّ عِبَّ يَدِلَّ أَوْ نَعَّ حَّ حَمَّ

Зайд ибн Арқам розияллоҳу анҳудан ривоят қилинади:

“Расулуллоҳ соллаллоҳу алайҳи васаллам:

“Ким отаси ёки онаси номидан ҳаж қилса, ўша унинг ҳам ва у иккисининг номидан ҳам жоиз бўлади” дедилар” (Муъжами кабийр).

حج من مجلس و هيلع هللا ىلص هللا لوسر لاق لاق ؤنء هللا ىضر ةرره ىبأ ن ع
ريخ ىل ع لد ن مو هرجأ لثم هل ف امئاص رطف ن مو هرجأ لثم ه ن ع حج ىذلل ف تيم ن ع
هل عاف لرجأ لثم هل ف .

Абу Ҳурайра розияллоҳу анҳудан ривоят қилинади:

“Расулуллоҳ соллаллоҳу алайҳи васаллам:

“Кимки майит номидан ҳаж қилса, ҳаж қилувчига унинг ажрича ажр бўлади. Кимки рўзадорни ифтор қилдирса, унга унинг ажрича ажр бўлади. Кимки яхши ишга далолат қилса, унга уни қилгувчининг ажрича ажр бўлади” дедилар” (Муъжами авсат).

22. БОШҚАЛАР НОМИДАН ҲАЖ ҚИЛИШДАН ОЛДИН ЎЗИ НОМИДАН ҲАЖ ҚИЛИШ ЛОЗИМ

لُوقِي الْجَرَعَمَس مَلَس و هيلع هللا ىلص ىبئل انء ؤنء هللا ىضر رس ابع نبل ن ع
لاق ؟ كسفن ن ع تءج ح : لاق ، ىلء آ : لاق ؟ ةمؤرؤش ن م : لاق ، ةمؤرؤش ن ع كئىب ل
ةمؤرؤش ن ع ء ح ء م ء ، كسفن ن ع ء ح : لاق ال

Ибн Аббос розияллоҳу анҳудан ривоят қилинади:

“Набий соллаллоҳу алайҳи васаллам бир кишини “Лаббайка аън Шубрума” деяётганини эшитиб:

“Шубрума ким?” дедилар.

У:

“Мени иним” деди.

У зот:

“Ўзингни номингдан ҳаж қилганмисан?” дедилар.

У:

“Йўқ” деди.

У зот:

“Ўзингни номингдан ҳаж қилиб, сўнг Шубрума номидан ҳаж қил” дедилар” (Ибн Ҳиббон ривояти).

Фойда: Кўп кишилар ўзларига фарз қилинган ҳажни адо қилмасдан туриб ўзгалар номидан ҳаж қиладилар. Бу эса, уни билимсизлигидандир. Демак, дастлаб ўзини ҳажини адо қилиб, кейинги йилларда имкони бўлса бошқалар номидан ҳаж қилиш лозим.

23. РАСУЛУЛЛОҲ СОЛЛАЛЛОҲУ АЛАЙҲИ ВАСАЛЛАМ ҲИЖРАТДАН КЕЙИН ТҮРТ МАРТА УМРА ҚИЛГАНЛАР

رَمُوعَ بَرَأَ رَمَتْ عَا م ل س و ه ي ل ع ه ل ل ا ي ل ص ي ب ن ل ا ن ا ن ع ه ل ل ا ي ص ر س ا ب ع ن ب ا ن ع
رَمُوعَ وَ دَعْوَةَ قَوْلِ ا ي ذ ي ف ا ض قَوْلِ رَمُوعَ ل ب ا ق ن م ر م ا ث ل ا ر م و ع و ي ب ي دُح ل ا ر م و ع
و ت ح ح ع م ي ت ل ل ا ر م و ع ا و ن ا ر ع ج ل ل ا ن م ر م و ع ا ث ل ل ا

Ибн Аббос розияллоху анҳудан ривоят қилинади:

“Набий соллаллоҳу алайҳи васаллам тўрт маротаба умра қилганлар: Худайбия умраси, иккинчи умра келгуси йили зул қаъда ойида қазо умра, учинчи умра Жиирронадан эҳромга кирганлар, тўртинчиси ҳажлари билан бирга қилганлар” (Термизий ривояти).

24. РАМАЗОНДА ҚИЛИНГАН УМРАНИНГ ФАЗИЛАТИ ҲАЖГА БАРОБАР

ي ر م ت ع ا : ل ا ق ، م ل س و ه ي ل ع ه ل ل ا ي ل ص ي ب ن ل ا ن ع ا ه ل ل ا ي ص ر ل ق ع م م ا ن ع
ع ج ل د د ع ت ن ا ض م ر ي ف ر م ع ن ا ف ، ن ا ض م ر ي ف

Умму Маъқал розияллоху анҳодан ривоят қилинади:

“Набий соллаллоҳу алайҳи васаллам:

“Рамазонда умра қилинганлар, чунки рамазонда қилинган умра (ажру савобда) ҳажга тенгдир” дедилар” (Термизий ривояти).

و هيلع هللا ىلص هللا لوسر لاق لاق هنع هللا ىضّر صاعلا ىبأ نب نامثع نع
نم ريخ ةجحو اهيف امو ايدلا نم ريخ ةرمع نأ و رغصألا جحلا ىهرمعلا نأ ملع او ملس
ةرمع.

Усмон ибн Абул Ос розияллоҳу анҳудан ривоят қилинади:

“Расулуллоҳ соллаллоҳу алайҳи васаллам:

**“Билгинки, умра у ҳажжул асғардир ва умра дунё ва ундаги
нарсалардан яхшидир. Ҳаж эса, умрадан яхшидир” дедилар**”
(Муъжами кабийрдан қисқартирилган ҳолда келтирилган).

هيلع هللا ىلص ىبنلا ىل ملس مءاج لاق هنع هللا ىضّر سابع نب نع
ناضمر ىف ةرمع ملس مءا ىل لاق ىناكرتو هنب او ةحلطوبأ جح تلاقف ملسو
ةجح لدعت.

Ибн Аббос розияллоҳу анҳудан ривоят қилинади:

**“Умму Сулайм Набий соллаллоҳу алайҳи васаллам ҳузурларига
келиб:**

**“Абу Талҳа ва унинг ўғли ҳаж қилиб, иккалалари ҳам мени тарк
қилдилар” деди.**

Шунда у зот:

**“Эй, Умму Сулайм рамазонда қилинган умра (ажру савобда) ҳажга
баробар бўлади” дедилар**” (Ибн Ҳиббон ривояти).

25. МАККАДАН АРАФОТГАЧА УЛОВДА БОРИЛСА, ҲАР БИР БОСИЛГАН ҚАДАМГА ЕТМИШТА АЖР ЁЗИЛАДИ

نبي جح ةكم نم اوخا، ىنب ى: هينب للاق هنع، ام هنع هللا ىضّر سابع نب نع
بكارل جح ل لن: لوقى ملس وهى لاق هللا ىلص هللا لوسر لاق هنع، ام هنع هللا ىضّر سابع نب نع

“Ҳар бир ҳасана эвазига юз минг ҳасана бордир” деяётганларини эшитдим” деди (Ҳоким, Байҳақий ривояти).

27. НИФОС ҲОЛАТДА ЭҲРОМГА КИРИШ ЖОИЗ

رَكَبَ يَبْأَنْبَ دَمَّحُمَّ سَيْمُ عُنْتَنْبُءَامَسَأَتْ سَفَنَ لَأَقُؤَنَّ عُلَلِ لِي ضَرَّ رِبَاجٍ نَعِ
رَفَثَتْ سَتَّوَلَسَتْ عَتَّ نَأَاهَرَمَ أْفَلُغَفَتْ فَيَكُهُ لَأَسَتْ هَلَلِ لَأُوسَرَّ لِي لَأَتْ لَسْرَافِ
لَهُتْ وَاهِبْ وَثَبْ

Жобир розияллоҳу анҳудан ривоят қилинади:

“Асмо бинт Умайс (ҳажжатул видоъда) Муҳаммад ибн Абу Бакр(ни туғиб, шу сабаб)дан нифос кўриб, Расулуллоҳга одам юбориб, нима қилиши ҳақида сўради. У зот уни: “Ғусл қилиб, ўз кийими билан қонни тўшишга ҳамда эҳромга киришига” буюрдилар” (Насоий ривояти).

Фойда: Ушбу ҳадисдан ҳайз ва нифос ҳолатда эҳромга кириш макруҳ эмаслиги маълум бўлади.

28. ҲАЙЗ ҲОЛАТДА ТАВОФДАН БОШҚА ҲАЖНИНГ БАРЧА РУКНЛАРИНИ АДО ҚИЛИШ

تَضَحَّ فَ رَسَبَ أَنْ كَأَمَلَفَ حَجَّ لَأَلِ إِلَى وَنَنَ أَلِ أَنْ جَرَّ حَتْ لَأَقُ أِهَنْ عُلَلِ لِي ضَرَّةَ شِئَاعٍ نَعِ
تَلُوقِ . « تَضَحَّ أَلَأَقُ فَيَكُ بَأَنْ أَوْ مَلَسُو هِي لَعِ هَلَلِ لِي لَصْرَةَ لَأَلِ لَأُوسَرَّ لِي لَعَلَّ حَدَفِ
يَضُوقِي أَمِ يَضُوقَ أَمَدَاتَ أَنْبَ يَلَعُ لَجَّ وَزَعُ هَلَلِ لَأَبَتْ كُؤَيْ شِئَاذَهُ نِ « لَأَقُ . مَعَن
تَيَبَّ لِبَابِ يَفُوطَاتَ أَلِ نَأُزِيَعُ مَحْمُ لَأِ

Оиша розияллоҳу анҳодан ривоят қилинади:

“Биз ҳаж ниятида чиқиб, Сарифга келганимизда ҳайз кўрдим. Шунда Расулуллоҳ соллаллоҳу алайҳи васаллам мени олдимга кирдилар. Мен йиғлаётган эдим. Шуда у зот:

“Ҳайз кўрдингми?” дедилар. Мен:

“Ҳа” дедим. У зот:

“Бу - Аллоҳ аzza важалла Одам қизларига тақдир қилган нарсасидир. Бас, байтни тавофидан бошқа муҳрим нимани адо

Абу хурайра розияллоху анхудан ривоят қилинади:

“Расулуллоҳ соллаллоху алайҳи васаллам:

“Мадинанинг йўлларида фаришталар бор. Унга ўлат ҳам, Дажжол ҳам кира олмайди”, дедилар” (Бухорий ривояти).

33. МАДИНАИ МУНАВВАРАДА ВАФОТ ЭТУВЧИЛАРГА ШАФОАТ БАШОРАТИ

مَلَسَ وَهِيَ لَعْنَةُ لَلِصِّ لَلِأُلُوْسِ رَلِأَقْلَاقُ هُنَّ لَلِأَيِّضِ رَرَمْعُ نَبَا هَلَلَا دَبْعُ نَعِ
أَوْبُتُ وَمَيِّ نَمْلُ غُفْشَا يِّنِ إِيْفِ أَوْبُتُ مَيِّ لَفِةِ نِي دَمْلَابَتُ وَمَيِّ نَاعُاطُتُ سَائِنَمِ

Абдуллоҳ ибн Умар розияллоху анхудан ривоят қилинади:

“Расулуллоҳ соллаллоху алайҳи васаллам:

“Кимки Мадинада вафот эта олса, унда вафот этсин. Чунки, унда вафот этган кишини шафоат қиламан” дедилар” (Термизий ривояти).

Фойда: Мадинаи мунавварда вафот этган ҳожиларга Набий соллаллоху алайҳи васаллам шафоат қилиш ваъдасини бермоқдалар.

34. МАДИНАИ МУНАВВАРА ҲУРМАТИ ВА МУҚАДДАСЛИГИГА ХИЛОФ ИШ ҚИЛГУВЧИЛАРГА ЛАЪНАТ ВАЪДАСИ

إِلْمَلَسُو هِيَ لَعْنَةُ لَلِصِّ لَلِأُلُوْسِ رَرَمْعُ نَبَا هَلَلَا دَبْعُ نَعِ
مَلَسَ وَهِيَ لَعْنَةُ لَلِصِّ لَلِأُلُوْسِ رَلِأَقْلَاقُ هُنَّ لَلِأَيِّضِ رَرَمْعُ نَبَا هَلَلَا دَبْعُ نَعِ
هُنَّ لَعْنَةُ لَلِصِّ لَلِأُلُوْسِ رَلِأَقْلَاقُ هُنَّ لَلِأَيِّضِ رَرَمْعُ نَبَا هَلَلَا دَبْعُ نَعِ
نِي مَلَسُ
سَائِنَمِ لَعْنَةُ لَلِصِّ لَلِأُلُوْسِ رَلِأَقْلَاقُ هُنَّ لَلِأَيِّضِ رَرَمْعُ نَبَا هَلَلَا دَبْعُ نَعِ
هُنَّ لَعْنَةُ لَلِصِّ لَلِأُلُوْسِ رَلِأَقْلَاقُ هُنَّ لَلِأَيِّضِ رَرَمْعُ نَبَا هَلَلَا دَبْعُ نَعِ
هُنَّ لَعْنَةُ لَلِصِّ لَلِأُلُوْسِ رَلِأَقْلَاقُ هُنَّ لَلِأَيِّضِ رَرَمْعُ نَبَا هَلَلَا دَبْعُ نَعِ

Али розияллоху анхудан ривоят қилинади:

“Расулуллоҳ соллаллоху алайҳи васалламдан фақат Қуръон ва бу саҳифадаги нарсани ёзиб қолдик. Расулуллоҳ соллаллоху алайҳи васаллам:

“Расулуллоҳ соллаллоҳу алайҳи васаллам:

“Уйим билан минбарим орасида жаннат боғларидан бир боғ бор. Минбарим эса, ҳавзи кавсарим устидадир” дедилар” (Бухорий ривояти).

Фойда: Жаннат боғида, яъни Расулуллоҳ минбари олдида намоз ўқиш билан жаннат боғи ва ҳавзи кавсардан ичиш насиб бўлади.

37. НАБАВИЙ МАСЖИДДА ҚИРИҚ РАКЪАТ НАМОЗ ЎҚИШНИНГ ФАЗИЛАТИ

مَنْ لَاقَى نَأْمًا لَمْ يَلْسُ وَهِيَ لَعْلَلُ لِيَصَّيْبَنَّ لَنَا نَعُوذُ بِاللَّهِ مِنْ ضَرْبِ كَلَامِ نَبِيٍّ أَنْ نَعْرَأَنَّ لَنَا مُمْرَةً أَرْبُ هَلْ تَبْتُكَ، أَلَا صُهُتُ وَفِي آلِ، أَلَا صَنِيعَ بَرَأِي دَجْسَمِ فِي لَصِّ قِافِ نَلْنَا مَئْرَبًا وَأَدْعَى لَنَا مُمْرَةً أَجَنًّا وَ

Анас ибн Молик розияллоҳу анҳудан ривоят қилинади:

“Набий соллаллоҳу алайҳи васаллам:

“Ким мени масжидимда қириқ (маҳал) намоз ўқиб, бирор намозни қолдирмаса, унга дўзахдан сақланиш, азобдан нажот ва нифоқдан эминлик ёзилинади” дедилар” (Имом Аҳмад ривояти).

Фойда: Ҳожилар одатда Мадинаи мунавварада саккиз кун турадилар. Ўша вақт оралиғида озгина эътибор билан беш вақт намозни жамоат билан Набавий масжидда адо қилсалар, ҳадисда ваъда қилинган улугъ фазилатга эга бўладилар.

38. ҚУБО МАСЖИДИДА НАМОЗ ЎҚИШНИНГ ФАЗИЛАТИ

يَتَأْتِي مَلَسًا وَهِيَ لَعْلَلُ لِيَصَّيْبَنَّ لَنَا نَعُوذُ بِاللَّهِ مِنْ ضَرْبِ كَلَامِ نَبِيٍّ أَنْ نَعْرَأَنَّ لَنَا مُمْرَةً أَرْبُ هَلْ تَبْتُكَ، أَلَا صُهُتُ وَفِي آلِ، أَلَا صَنِيعَ بَرَأِي دَجْسَمِ فِي لَصِّ قِافِ نَلْنَا مَئْرَبًا وَأَدْعَى لَنَا مُمْرَةً أَجَنًّا وَ

Ибн Умар розияллоҳу анҳудан ривоят қилинади:

“Расулуллоҳ соллаллоҳу алайҳи васаллам Қубо масжидига уловда ҳам, пиёда ҳам келиб, унда икки рақъат намоз ўқир эдилар” (Бухорий ривояти).

دَجَسَمَ يَتَأَيَّ مَلَسَوَهُ وَيَلْعَهُ لَلِإِيَّصِيَّ بِنَلَانَا لَقَامُهُ نَعَهُ لَلِإِيَّضَرَّرَمُعْنَبَانَع
أَبَاكَ أَرُو أَيَّ شَأْمَتَبَسُّ لِكِّ عَابُقْ

Умар розияллоҳу анҳумодан ривоят қилинади:

**“Набий соллаллоҳу алайҳи васаллам ҳар шанба Қубо масжидига
гоҳида уловда, гоҳида пиёда келиб турар эдилар”** (Бухорий ривояти).

عَالَصَلَا: لَقَامَ مَلَسَوَهُ وَيَلْعَهُ لَلِإِيَّصِيَّ بِنَلَانَعَهُ نَعَهُ لَلِإِيَّضَرَّرَمُعْنَبَانَع
يَتَأَيَّ مَلَسَوَهُ وَيَلْعَهُ لَلِإِيَّصِيَّ بِنَلَانَعَهُ نَعَهُ لَلِإِيَّضَرَّرَمُعْنَبَانَع

Усайд ибн Зуҳайр розияллоҳу анҳудан ривоят қилинади:

“Набий соллаллоҳу алайҳи васаллам:

**“Қубо масжидидаги намоз(нинг савоби) худди умра кабидир”,
дедилар”** (Термизий ривояти).

مَلَسَوَهُ وَيَلْعَهُ لَلِإِيَّصِيَّ بِنَلَانَعَهُ نَعَهُ لَلِإِيَّضَرَّرَمُعْنَبَانَع :
لَدَعَكَ لَدَنَّا كَرَعًا بَرَأَهُ فَعَكَرَفَ، عَابُقْ دَجَسَمَ عَاجٌ مَثُ، هُوَ وَضُؤٌ وَنَسْحٌ أَفْضَلُ وَتَنْم
عَرْمُوعٌ

Саҳл ибн Ҳуниф розияллоҳу анҳудан ривоят қилинади:

“Набий соллаллоҳу алайҳи васаллам:

**“Ким яхшилаб таҳорат олиб, сўнг Қубо масжидига келса ва унда
тўрт рақъат намоз ўқиса, шу у учун умранинг баробари бўлади”
дедилар”** (Муъжами кабийр).

39. МАДИНАИ МУНАВВАРА ХУРМОЛАРИНИНГ ФАЗИЛАТЛАРИ

لَقَامَ مَلَسَوَهُ وَيَلْعَهُ لَلِإِيَّصِيَّ بِنَلَانَعَهُ نَعَهُ لَلِإِيَّضَرَّرَمُعْنَبَانَع :
يَتَأَيَّ مَلَسَوَهُ وَيَلْعَهُ لَلِإِيَّصِيَّ بِنَلَانَعَهُ نَعَهُ لَلِإِيَّضَرَّرَمُعْنَبَانَع : «
».

Саъд ибн Абу Ваққос розияллоҳу анҳудан ривоят қилинади:

“Расулulloҳ соллаллоҳу алайҳи васаллам:

**“Ким тонгда Лобатайх (Уҳуд ва Айр тоғлари) орасидаги жойдан еттига
хурмо еса, то кеч киргунича заҳар унга таъсир қилмайди”** деганлар”
(Имом Муслим ривояти).

